

Chambre des Représentants

SESSION 1975-1976

4 NOVEMBRE 1975

PROJET DE LOI

portant approbation de la Convention sur la responsabilité internationale pour les dommages causés par des objets spatiaux, faite à Londres, Moscou et Washington le 29 mars 1972.

EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

La « Déclaration des principes juridiques régissant les activités des Etats en matière d'exploration et d'utilisation de l'espace extra-atmosphérique », adoptée le 13 décembre 1963 par l'Assemblée générale des Nations Unies aux termes de sa résolution 1962 (XVIII), stipulait déjà que les Etats ont la responsabilité internationale des activités nationales dans l'espace extra-atmosphérique, qu'elles soient poursuivies par des organismes gouvernementaux ou non gouvernementaux. La déclaration portait aussi que « tout Etat qui procède ou fait procéder au lancement d'un objet dans l'espace extra-atmosphérique et tout Etat dont le territoire où les installations servent au lancement d'un objet est responsable du point de vue international des dommages causés à un Etat étranger ou à des personnes physiques ou morales par le dit objet ou par ses éléments constitutifs sur terre, dans l'atmosphère ou dans l'espace extra-atmosphérique ».

Dans ses articles VI et VII, le Traité du 27 janvier 1967 sur les principes régissant les activités des Etats en matière d'exploration et d'utilisation de l'espace extra-atmosphérique, y compris la lune et les autres corps célestes, approuvé par la loi du 4 décembre 1972 et ratifié par la Belgique le 30 mars 1973 reprend des dispositions similaires. Suivant celles-ci, la responsabilité encourue à la suite d'activités spatiales a donc un caractère étatique et international, ce qui implique que son règlement s'effectue entre Etats ou entre Etats et organisations intergouvernementales suivant des procédures internationales, sans préjudice de l'intervention d'instances judiciaires nationales.

Toutefois, le Traité de 1967 laisse sans réponse des questions essentielles, telles la nature des dommages entraînant la responsabilité, l'étendue de celle-ci et les modalités de la procédure en réparation.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1975-1976

4 NOVEMBER 1975

WETSONTWERP

houdende goedkeuring van het Verdrag inzake de internationale aansprakelijkheid voor schade veroorzaakt door ruimtevoorwerpen, opgemaakt te Londen, Moskou en Washington op 29 maart 1972.

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De « Verklaring van de rechtsbeginselen waaraan de activiteiten van Staten zijn onderworpen bij het onderzoek en gebruik van de kosmische ruimte », op 13 december 1963 door de Algemene Vergadering der Verenigde Naties aangenomen krachtens haar resolutie 1962 (XVIII), stelde reeds dat de Staten internationale verantwoordelijkheid dragen voor nationale activiteiten in de kosmische ruimte, ongeacht of zodanige activiteiten door overheidsinstanties of door niet-gouvernementele organisaties worden verricht. Bovendien bepaalde de Verklaring : « Iedere Staat die een voorwerp in de kosmische ruimte lanceert of doet lanceren, en iedere Staat van wiens grondgebied of installaties een voorwerp wordt gelanceerd, is internationaal aansprakelijk voor schade door zulk een voorwerp of de samenstellende delen daarvan, op de aarde, in de dampkring of in de kosmische ruimte toegebracht aan een andere Staat of aan natuurlijke of rechtspersonen ».

Dé artikelen VI en VII van het Verdrag van 27 januari 1967 inzake de beginselen waaraan de activiteiten van Staten zijn onderworpen bij het onderzoek en gebruik van de kosmische ruimte, met inbegrip van de maan en andere hemellichamen, goedgekeurd door de wet van 4 december 1972 en door België bekrachtigd op 30 maart 1973, bevat soortgelijke bepalingen. Op grond hiervan heeft de aansprakelijkheid die ten gevolge van ruimteactiviteiten ontstaat het karakter van een internationale aangelegenheid tussen Staten, m.a.w. regeling ervan gebeurt tussen Staten of tussen Staten en intergouvernementele organisaties overeenkomstig internationale procedures en zulks onverminderd het optreden van nationale gerechtelijke instanties.

Het Verdrag van 1967 laat echter wezenlijke vragen zoals de aard van de schade waarvoor aansprakelijkheid wordt gedragen, de omvang hiervan en de wijze van schadeloosstelling onbeantwoord.

Aussi, aux termes mêmes de la résolution 2222 (XXI) du 19 décembre 1966, par laquelle elle adoptait le texte du Traité, l'Assemblée générale des Nations Unies priait le Comité des utilisations pacifiques de l'espace extra-atmosphérique de poursuivre ses travaux concernant l'élaboration d'un accord sur la responsabilité pour les dommages causés par des objets lancés dans l'espace extra-atmosphérique. Ce Traité a été ouvert à la signature le 29 mars 1972.

Au sein du Comité de l'espace dont elle est membre, la Belgique n'a cessé de proner l'élaboration d'une convention qui répondrait aux aspirations de sauvegarde de la communauté internationale toute entière. En effet, le Traité de 1967 de même que l'Accord du 22 avril 1968 sur le sauvetage des astronautes et la restitution des objets lancés dans l'espace extra-atmosphérique satisfaisaient principalement les intérêts des puissances spatiales. Aussi, la Belgique a, d'une part, comme d'autres Etats, lié la ratification de ce dernier accord à la conclusion préalable d'une convention sur la responsabilité, et d'autre part, joué un rôle de premier plan au cours des longues négociations qui ont abouti à l'adoption de la présente Convention par l'Assemblée générale des Nations Unies aux termes de sa résolution 2777 (XXVI) du 29 novembre 1971.

La Convention comporte un préambule et vingt-huit articles.

L'article 1er, conforme en cela à la Déclaration de 1963 et au Traité de 1967, donne une portée très large aux définitions du dommage, du lancement, de l'Etat de lancement et de l'objet spatial.

Les articles II et III précisent la nature de la responsabilité. Ils distinguent entre, d'une part, le dommage causé à la surface de la terre ainsi qu'aux aéronefs en vol et, d'autre part, le dommage causé à d'autres objets spatiaux ailleurs qu'à la surface de la terre. Dans le premier cas, la responsabilité est absolue; une telle responsabilité objective, fondée sur le risque, est analogue à celle qui existe en matière aérienne ou nucléaire. Selon l'article VI, l'exonération de cette responsabilité n'a lieu que si l'Etat de lancement établit la faute lourde ou l'acte intentionnel du préjudicié. Dans le second cas, c'est-à-dire de dommage survenant entre objets spatiaux en cours d'opération, il se justifie d'en revenir à la responsabilité traditionnelle basée sur la faute, du fait que chacune des parties intéressées a assumé les aléas inhérents aux activités spatiales. Si en outre, dans la même hypothèse, des dommages ont été causés à une tierce partie, l'article IV établit dans le chef des premières une responsabilité solidaire, soit absolue, soit fondée sur la faute selon le cas.

L'article V organise la responsabilité solidaire de plusieurs Etats qui procèdent en commun à un lancement, et le droit de recours entre eux.

Quant à l'article VII, il exclut du champ d'application de la Convention les ressortissants de l'Etat de lancement et les ressortissants étrangers qui participent ou assistent à l'opération spatiale.

Les articles VIII à XX concernent la procédure et le droit applicable.

En principe, c'est l'Etat de la nationalité du préjudicié qui introduit la demande et son délai d'introduction est d'un an à dater du dommage ou de sa constatation. La procédure se déroule en deux étapes, dont la première consiste dans l'introduction de la demande en réparation par la voie diplomatique. Si les négociations diplomatiques n'aboutissent pas dans le délai d'un an, les parties peuvent s'en remettre à

In de tekst van resolutie 2222 (XXI) van 19 december 1966, waarbij de Algemene Vergadering der Verenigde Naties de tekst van het Verdrag heeft aangenomen, kwam dan ook een passus voor waarin de Algemene Vergadering het Comité voor het vreedzaam gebruik van de kosmische ruimte verzocht haar werkzaamheden met betrekking tot het uitwerken van een overeenkomst inzake de aansprakelijkheid voor schade veroorzaakt door in de kosmische ruimte gebrachte voorwerpen voort te zetten. Dit Verdrag werd opengesteld voor ondertekening op 29 maart 1972.

In het Comité voor kosmische ruimte, waarvan ons land lid is, heeft België onverdroten geijverd voor de totstandkoming van een verdrag dat aan de ganse internationale samenleving een toereikende zekerheid zou bieden. Het was immers zo dat zowel het Verdrag van 1967 als een Overeenkomst van 22 april 1968 inzake de redding van ruimtevaarders en de teruggave van in de kosmische ruimte gebrachte voorwerpen in de eerste plaats de belangen van de ruimtevaartmogendheden dienden. Daarom heeft België, eensdeels, samen met andere Staten de bekrachtiging van deze laatste Overeenkomst aan de voorafgaande totstandkoming van een Verdrag inzake de aansprakelijkheid gekoppeld, en, anderdeels, een rol van eerste rang gespeeld tijdens de lange onderhandelingen die zijn uitgemond in het onderhavige Verdrag dat de Algemene Vergadering der Verenigde Naties luidens haar resolutie 2777 (XXVI) van 29 november 1971 heeft aangenomen.

Het Verdrag behelst een preambule en achtentwintig artikelen.

Het eerste artikel, in dit opzicht, met de Verklaring van 1963 en het Verdrag van 1967 overeenstemmend, geeft een zeer ruime betekenis aan de begrippen schade, lancering, lancerende Staat en ruimtevoorwerp.

De artikelen II en III lichten de aard van de aansprakelijkheid toe. Ze maken een onderscheid tussen, enerzijds, schade toegebracht op aarde en aan luchtvaartuigen in de vlucht, en, anderzijds, schade veroorzaakt aan andere ruimtevoorwerpen elders dan op aarde. In het eerste geval is de aansprakelijkheid absoluut; een zodanige objectieve, op het risico berustende, aansprakelijkheid is te vergelijken met de aansprakelijkheid die op het terrein van de luchtvaart of van de kernenergie bestaat. Krachtens artikel VI vindt ontheffing van deze aansprakelijkheid slechts plaats wanneer de lancerende Staat de grove schuld of het opzet schade te veroorzaken van de zijde van de eiser kan aantonen. In het tweede geval, d.w.z. wanneer een ruimtevoorwerp in de vlucht aan een ander zodanig voorwerp schade toebrengt, is het normaal dat men het bij de traditionele, op de schuld teruggevoerde aansprakelijkheid houdt, aangezien elk der betrokken partijen de aan ruimtevaartactiviteiten vastzittende risico's heeft aanvaard. Ook indien, in dezelfde veronderstelling, schade is toegebracht aan een derde partij, zijn krachtens artikel IV de eerste twee partijen hoofdelijk aansprakelijk, en is hun aansprakelijkheid hetzij absoluut, hetzij gebaseerd op de schuld, naargelang van het geval.

Artikel V legt de hoofdelijke aansprakelijkheid vast van verschillende Staten die gezamenlijk een ruimtevoorwerp lanceren, alsmede hun onderling recht van verhaal.

Op grond van artikel VII is het Verdrag niet van toepassing op onderdanen van de lancerende Staat en onderdanen van een andere Staat die bij de lancering van een ruimteschip zijn betrokken of erbij aanwezig zijn.

De artikelen VIII tot XX hebben betrekking op het toepasselijk recht.

In de regel is het de Staat wiens nationaliteit de benadeelde bezit, die de eis tot schadevergoeding indient. Dit kan gebeuren binnen een termijn van één jaar te rekenen van de datum waarop de schade is ontstaan dan wel vastgesteld. De procedure verloopt in twee fasen; in de eerste wordt de eis tot schadevergoeding langs diplomatieke weg ingediend. Indien het diplomatiek overleg binnen een ter-

une Commission de règlement constituée en principe de trois membres statuant à la majorité.

Le caractère obligatoire ou non de la décision arbitrale a été l'un des points difficiles de la négociation de la Convention. L'article XIX reflète à cet égard la solution de compromis adoptée par le Comité de l'Espace : si les parties ne sont pas convenues à l'avance du caractère obligatoire, la décision de la Commission n'a que le caractère d'une recommandation et son exécution dépend de la bonne foi des parties. Les décisions sont motivées et rendues publiques.

Deux autres points délicats ont été la fixation du montant de la réparation et la détermination du droit applicable à cet effet.

L'article XII résulte d'un consensus difficile entre participants de diverses formules : responsabilité illimitée ou limitée, application du droit de l'Etat défendeur, du droit de l'Etat demandeur ou du droit du lieu de dommage. En définitive, cet article ne contient aucune limitation du montant de la réparation et pose le principe du rétablissement de la victime dans la situation qui aurait existé si le dommage n'avait pas eu lieu; par contre, il se borne à se référer au droit international et aux principes de justice et d'équité.

Un peu à l'écart du contexte général de la Convention, l'article XXI prévoit l'assistance des Etats parties et notamment de l'Etat de lancement, à l'Etat lésé en cas de danger à grande échelle.

L'article XXII règle l'application de la Convention aux organisations internationales et prévoit la responsabilité solidaire des Etats membres d'une telle organisation dans le cas où celle-ci n'a pas versé dans les six mois le montant de la réparation mis à sa charge. Il importe de rappeler à ce propos que la Belgique participe aux activités spatiales par le truchement des organisations spatiales européennes.

L'article XXIII a trait à la possibilité de conclure des accords complémentaires à la présente Convention.

Enfin, les articles XXIV à XXVIII concernent la signature de la Convention, sa ratification, sa mise en vigueur, sa révision, sa dénonciation de même que l'adhésion et les amendements à la Convention.

La Convention, ouverte le 29 mars 1972 à la signature de tous les Etats, a été signée à cette date par les ambassadeurs de Belgique dans les capitales des trois Etats dépositaires : Londres, Moscou et Washington.

Conformément à son article XXIV, elle est entrée en vigueur le 1er septembre 1972.

Elle entrera en vigueur à l'égard de la Belgique le jour du dépôt de notre instrument de ratification.

Cette Convention est en vigueur à l'égard des Etats suivants :

Australie, Botswana, Brésil, Bulgarie, Canada, Chine (Rép. de), Chypre, Dahomey, Equateur, Etats-Unis d'Amérique, Fidji, Hongrie, Irak, Iran, Irlande, Koweït, Laos,

mijn van één jaar geen resultaat oplevert, kunnen de partijen zich wenden tot een Schaderegelingscomité die normaal uit drie leden bestaat die bij meerderheid van stemmen beslissen.

Het al dan niet bindend zijn van de scheidsrechterlijke beslissing is een van de knelpunten geweest tijdens de onderhandelingen over het Verdrag. Artikel XIX is dan ook een weerspiegeling van de compromis-oplossing die het Comité voor de kosmische ruimte heeft aangenomen : indien de partijen niet vooraf omtrent het bindend karakter ervan zijn overeengekomen, heeft de beslissing van het Comité slechts de kracht van een aanbeveling waarvan de uitvoering aan de goede trouw van de partijen wordt overgelaten. De beslissingen worden gemotiveerd en openbaar gemaakt.

Het vaststellen van het bedrag van de schadevergoeding en het bepalen van het ter zake toepasselijk recht zijn twee andere kiese thema's geweest.

Artikel XII is het resultaat van een moeizaam tot stand gekomen consensus tussen voorstanders van uiteenlopende formules : algehele of beperkte aansprakelijkheid, toepassing van het recht van de verweervoerende Staat, van de eisende Staat, dan wel van de plaats waar de schade zich heeft voorgedaan. Uiteindelijk bevat dit artikel geen enkele beperking van het bedrag van de schadevergoeding; het gaat uit van het beginsel dat het slachtoffer dient te worden hersteld in de situatie die zou hebben bestaan indien de schade zich niet had voorgedaan. Voor het overige verwijst het artikel enkel naar het internationale recht en naar de beginselen van recht en billijkheid.

Enigszins in de marge van de algemene context van het Verdrag voorziet artikel XXI in de mogelijkheid dat de Staten die partij zijn bij dit Verdrag, en in het bijzonder de lancerende Staat, hulp bieden aan de Staat die de schade heeft geleden wanneer in deze laatste Staat het risico van gevaar op grote schaal aanwezig is.

Krachtens artikel XXII is het Verdrag mede van toepassing op de internationale organisaties en zijn de Staten die van een zodanige organisatie lid zijn, hoofdelijk aansprakelijk wanneer deze laatste niet binnen de termijn van zes maanden het bedrag heeft betaald dat op haar als schadevergoeding wordt gevorderd. In deze samenhang weze er aan herinnerd dat België via zijn lidmaatschap van de Europese ruimtevaartorganisaties aan de activiteiten in de ruimte deelneemt.

Artikel XXIII laat de mogelijkheid open ter aanvulling van dit Verdrag andere overeenkomsten aan te gaan.

De artikelen XXIV tot XXVIII, tenslotte, hebben betrekking op de ondertekening, bekrachtiging, inwerkingtreding, herziening, opzegging, wijziging van alsmede toetreding tot het Verdrag.

Het Verdrag, dat op 29 maart 1972 voor ondertekening door alle Staten is opengesteld, is op die datum door de ambassadeurs van België in Londen, Moskou en Washington, zijnde de hoofdsteden van de drie Depotstaten, ondertekend.

Overeenkomstig artikel XXIV is het Verdrag de eerste september 1972 in werking getreden.

Ten aanzien van België treedt het Verdrag in werking op de dag waarop onze akte van bekrachtiging wordt nedergelegd.

Dit Verdrag is ten opzichte van de volgende Staten in werking getreden :

Australië, Botswana, Brazilië, Bulgarije, Canada, China (Rep.), Cyprus, Dahomey, Ecuador, Verenigde Staten van Amerika, Fidji, Hongarije, Irak, Iran, Ierland, Koeweit,

Mali, Mexique, Mongolie, Niger, Nouvelle-Zélande, Pakistan, Panama, Pologne, Qatar, Rép. Dominicaine, Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, Rép. Dém. allemande, Sénégal, Singapour, Sri-Lanka, Suisse, Tunisie, Ukraine, U. R. S. S., Yougoslavie et Zambie.

*Le Ministre des Affaires étrangères
et de la Coopération au Développement,*

R. VAN ELSLANDE.

Le Ministre de la Justice,

H. VANDERPOORTEN.

Le Ministre des Communications,

J. CHABERT.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre des Affaires étrangères et de la Coopération au développement, le 26 juin 1975, d'une demande d'avis sur un projet de loi « portant approbation de la convention sur la responsabilité internationale pour les dommages causés par des objets spatiaux, faite à Londres, Moscou et Washington le 29 mars 1972 », a donné le 29 septembre 1975 l'avis suivant :

1. Le texte communiqué au Conseil d'Etat ne comporte pas la formule que l'on retrouve habituellement dans de tels actes : « En foi de quoi... », ainsi que la mention du nombre d'exemplaires, du lieu et de la date des signatures.

Selon le fonctionnaire délégué, il s'agit d'un oubli.

2. L'intitulé du projet de loi doit être précédé des mots :

« Projet de loi portant approbation de la ... ».

3. A l'alinéa 4 de l'exposé des motifs, la rédaction suivante est proposée : « ...adoptait le texte du Traité, qui fut ouvert à la signature le 29 mars 1972, l'Assemblée générale des... ».

La chambre était composée de :

Messieurs : J. Masquelin, président de chambre,

H. Rousseau et J. van den Bossche, conseillers d'Etat,

P. De Visscher et C. Deschamps, assesseurs de la section de législation,

Madame : J. Truyens, greffier.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. J. van den Bossche.

Le rapport a été présenté par M. E. Ronsmans, auditeur adjoint.

Le Greffier,
J. TRUYENS.

Le Président,
J. MASQUELIN.

Laos, Mali, Mexico, Mongolië, Niger, Nieuw-Zeeland, Pakistan, Panama, Polen, Qatar, Dominikaanse Republiek, Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, Duitse Democratische Republiek, Senegal, Singapore, Sri-Lanka, Zwitserland, Tunesië, Oekraïne, U. S. S. R., Joegoslavië en Zambia.

*De Minister van Buitenlandse Zaken
en van Ontwikkelingssamenwerking,*

R. VAN ELSLANDE.

De Minister van Justitie,

H. VANDERPOORTEN.

De Minister van Verkeerswezen,

J. CHABERT.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, de 26^e juni 1975 door de Minister van Buitenlandse Zaken en van Ontwikkelingssamenwerking verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van wet « houdende goedkeuring van het verdrag inzake de internationale aansprakelijkheid voor schade veroorzaakt door ruimtevoorwerpen, opgemaakt te Londen, Moskou en Washington op 29 maart 1972 », heeft de 29^e september 1975 het volgend advies gegeven :

1. Op de aan de Raad van State voorgelegde tekst ontbreekt het formulier dat meestal in zodanige akten voorkomt : « Ten blijke waarvan... » alsook de vermelding van het aantal exemplaren en van plaats en datum van de ondertekening.

Volgens de gemachtigde ambtenaar gaat het hier om een nalatigheid.

2. Het opschrift van de ontwerp-wet moet worden voorafgegaan door de woorden :

« Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Verdrag... ».

3. In het vierde lid van de memorie van toelichting zou het beter zijn te schrijven : « ...de tekst van het Verdrag van 1967 heeft aangenomen die naderhand ter ondertekening is voorgelegd, kwam... ».

De kamer was samengesteld uit :

De heren : J. Masquelin, kamervoorzitter,

H. Rousseau en J. van den Bossche, staatsraden,

P. De Visscher en C. Deschamps, bijzitters van de afdeling wetgeving,

Mevrouw : J. Truyens, griffier.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. J. van den Bossche.

Het verslag werd uitgebracht door de H. E. Ronsmans, adjunct-auditeur.

De Griffier,
J. TRUYENS.

De Voorzitter,
J. MASQUELIN.

PROJET DE LOI

BAUDOUIN,

Roi des Belges,

A tous, présents et à venir, SALUT.

Sur la proposition de Notre Ministre des Affaires étrangères et de la Coopération au Développement, de Notre Ministre de la Justice et de Notre Ministre des Communications,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Notre Ministre des Affaires étrangères et de la Coopération au Développement, Notre Ministre de la Justice et Notre Ministre des Communications sont chargés de présenter, en Notre nom, aux Chambres législatives, le projet de loi dont la teneur suit :

Article unique.

La Convention sur la responsabilité internationale pour les dommages causés par des objets spatiaux, faite à Londres, Moscou et Washington le 29 mars 1972 sortira son plein et entier effet.

Donné à Bruxelles, le 29 octobre 1975.

BAUDOUIN.

PAR LE ROI :

*Le Ministre des Affaires étrangères
et de la Coopération au Développement,*

R. VAN ELSLANDE.

Le Ministre de la Justice,

H. VANDERPOORTEN.

Le Ministre des Communications,

J. CHABERT.

WETSONTWERP

BOUDEWIJN,

Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, ONZE GROET.

Op de voordracht van Onze Minister van Buitenlandse Zaken en van Ontwikkelingssamenwerking, van Onze Minister van Justitie en van Onze Minister van Verkeerswezen,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze Minister van Buitenlandse Zaken en van Ontwikkelingssamenwerking, Onze Minister van Justitie en Onze Minister van Verkeerswezen, zijn gelast, in Onze naam, bij de Wetgevende Kamers het wetsontwerp in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Enig artikel.

Het Verdrag inzake de internationale aansprakelijkheid voor schade veroorzaakt door ruimtevoorwerpen, opge maakt te Londen, Moskou en Washington op 29 maart 1972 zal volkomen uitwerking hebben.

Gegeven te Brussel, op 29 oktober 1975.

BOUDEWIJN.

VAN KONINGSWEGE :

*De Minister van Buitenlandse Zaken
en van Ontwikkelingssamenwerking,*

R. VAN ELSLANDE.

De Minister van Justitie,

H. VANDERPOORTEN.

De Minister van Verkeerswezen,

J. CHABERT.

CONVENTION

sur la responsabilité internationale
pour les dommages
causés par des objets spatiaux ⁽¹⁾.

Les Etats parties à la présente Convention,

Reconnaissant qu'il est de l'intérêt commun de l'humanité tout entière de favoriser l'exploration et l'utilisation de l'espace extra-atmosphérique à des fins pacifiques,

Rappelant le Traité sur les principes régissant les activités des Etats en matière d'exploration et d'utilisation de l'espace extra-atmosphérique, y compris la Lune et les autres corps célestes,

Tenant compte de ce que, malgré les mesures de précaution que doivent prendre les Etats et les organisations internationales intergouvernementales qui se livrent au lancement d'objets spatiaux, ces objets peuvent éventuellement causer des dommages,

Reconnaissant la nécessité d'élaborer des règles et procédures internationales efficaces relatives à la responsabilité pour les dommages causés par des objets spatiaux et d'assurer, en particulier, le prompt versement aux termes de la présente Convention, d'une indemnisation totale et équitable aux victimes de ces dommages,

Convaincus que l'établissement de telles règles et procédures contribuera à renforcer la coopération internationale dans le domaine de l'exploration et de l'utilisation de l'espace extra-atmosphérique à des fins pacifiques,

Sont convenus de ce qui suit :

Article premier.

Aux fins de la présente Convention,

a) Le terme « dommage » désigne la perte de vies humaines, les lésions corporelles ou autres atteintes à la santé, ou la perte de biens d'Etat ou de personnes physiques ou morales, ou de biens d'organisations internationales intergouvernementales, ou les dommages causés auxdits biens;

b) Le terme « lancement » désigne également la tentative de lancement;

c) L'expression « Etat de lancement » désigne :

i) un Etat qui procède ou fait procéder au lancement d'un objet spatial;

ii) un Etat dont le territoire ou les installations servent au lancement d'un objet spatial;

d) L'expression « objet spatial » désigne également les éléments constitutifs d'un objet spatial, ainsi que son lanceur et les éléments de ce dernier.

Article II.

Un Etat de lancement a la responsabilité absolue de verser réparation pour le dommage causé par son objet spatial à la surface de la Terre ou aux aéronefs en vol.

Article III.

En cas de dommage causé, ailleurs qu'à la surface de la Terre, à un objet spatial d'un Etat de lancement ou à des personnes ou à des biens se trouvant à bord d'un tel objet spatial, par un objet spatial d'un autre Etat de lancement, ce dernier Etat n'est responsable que si le dommage est imputable à sa faute ou à la faute des personnes dont il doit répondre.

(1) Un exemplaire du texte de ce Traité dans ses autres versions originales (anglais, russe, espagnol et chinois) a été déposé au greffe de la Chambre.

(Vertaling)

VERDRAG

inzake de internationale aansprakelijkheid
voor schade
veroorzaakt door ruimtevoorwerpen ⁽¹⁾.

De Staten die partij zijn bij dit Verdrag,

Zich bewust van het gemeenschappelijk belang van de mensheid in haar geheel bij de bevordering van het onderzoek en het gebruik van de kosmische ruimte voor vreedzame doeleinden,

In herinnering brengend het Verdrag inzake de beginselen waaraan de activiteiten van Staten zijn onderworpen bij het onderzoek en gebruik van de kosmische ruimte, met inbegrip van de maan en andere hemellichamen,

Overwegende dat, ondanks de voorzorgsmaatregelen, te nemen door de Staten en de internationale intergouvernementele organisaties die zich bezighouden met de lancering van ruimtevoorwerpen, door zodanige voorwerpen mogelijkerwijze schade kan worden veroorzaakt,

Erkennend dat het noodzakelijk is doeltreffende internationale regels en procedures uit te werken betreffende de aansprakelijkheid voor schade veroorzaakt door ruimtevoorwerpen en in het bijzonder krachtens het bepaalde in dit Verdrag de prompte betaling te verzekeren van een volledige en billijke schadevergoeding aan slachtoffers van zodanige schade,

In de overtuiging dat de opstelling van zodanige regels en procedures zal bijdragen tot de versterking van de internationale samenwerking op het gebied van het onderzoek en het gebruik van de kosmische ruimte voor vreedzame doeleinden,

Zijn overeengekomen als volgt :

Artikel I.

In dit Verdrag wordt verstaan onder :

a) « schade » : overlijden, lichamelijk letsel of andere aantastingen van de gezondheid; verlies van of schade aan eigendommen van Staten of personen, hetzij natuurlijke personen, hetzij rechtspersonen, of eigendommen van internationale intergouvernementele organisaties;

b) « lancering » : tevens de poging tot lancering;

c) « lancerende Staat » :

i) een Staat die een ruimtevoorwerp lanceert of doet lanceren;

ii) een Staat vanaf wiens grondgebied of installaties een ruimtevoorwerp wordt gelanceerd;

d) « ruimtevoorwerp » : tevens de samenstellende delen van een ruimtevoorwerp, alsmede zijn drager of delen daarvan.

Artikel II.

De lancerende Staat is absoluut aansprakelijk voor de betaling van vergoeding van schade door zijn ruimtevoorwerp toegebracht op aarde of aan een luchtvaartuig in vlucht.

Artikel III.

In geval van schade elders dan op aarde aan een ruimtevoorwerp van een lancerende Staat of aan personen of eigendommen aan boord van een zodanig ruimtevoorwerp toegebracht door een ruimtevoorwerp van een andere lancerende Staat, is laatstgenoemde Staat slechts aansprakelijk indien de schade te wijten is aan zijn schuld of aan de schuld van personen waarvoor hij aansprakelijk is.

(1) Een exemplaar van de andere rechtsgeldige teksten van dit Verdrag (Engels, Russisch, Spaans en Chinees) werd ter griffie van de Kamer neergelegd.

Article IV.

1. En cas de dommage causé, ailleurs qu'à la surface de la Terre, à un objet spatial d'un Etat de lancement ou à des personnes ou à des biens se trouvant à bord d'un tel objet spatial, par un objet spatial d'un autre Etat de lancement, et en cas de dommage causé de ce fait à un Etat tiers ou à des personnes physiques ou morales relevant de lui, les deux premiers Etats sont solidairement responsables envers l'Etat tiers dans les limites indiquées ci-après :

a) si le dommage a été causé à l'Etat tiers à la surface de la Terre ou à un aéronef en vol, leur responsabilité envers l'Etat est absolue;

b) si le dommage a été causé à un objet spatial d'un Etat tiers ou à des personnes ou à des biens se trouvant à bord d'un tel objet spatial, ailleurs qu'à la surface de la Terre, leur responsabilité envers l'Etat tiers est fondée sur la faute de l'un d'eux ou sur la faute de personnes dont chacun d'eux doit répondre.

2. Dans tous les cas de responsabilité solidaire prévue au paragraphe 1 du présent article, la charge de la réparation pour le dommage est répartie entre les deux premiers Etats selon la mesure dans laquelle ils étaient en faute; s'il est impossible d'établir dans quelle mesure chacun de ces Etats était en faute, la charge de la réparation est répartie entre eux de manière égale. Cette répartition ne peut porter atteinte au droit de l'Etat tiers de chercher à obtenir de l'un quelconque des Etats de lancement ou de tous les Etats de lancement qui sont solidairement responsables la pleine et entière réparation due en vertu de la présente Convention.

Article V.

1. Lorsque deux ou plusieurs Etats procèdent en commun au lancement d'un objet spatial, ils sont solidairement responsables de tout dommage qui peut en résulter.

2. Un Etat de lancement qui a réparé le dommage a un droit de recours contre les autres participants au lancement en commun. Les participants au lancement en commun peuvent conclure des accords relatifs à la répartition entre eux de la charge financière pour laquelle ils sont solidairement responsables. Lesdits accords ne portent pas atteinte au droit d'un Etat auquel a été causé un dommage de chercher à obtenir de l'un quelconque des Etats de lancement ou de tous les Etats de lancement qui sont solidairement responsables la pleine et entière réparation due en vertu de la présente Convention.

3. Un Etat dont le territoire ou les installations servent au lancement d'un objet spatial est réputé participant à un lancement commun.

Article VI.

1. Sous réserve des dispositions du paragraphe 2 du présent article, un Etat de lancement est exonéré de la responsabilité absolue dans la mesure où il établit que le dommage résulte, en totalité ou en partie, d'une faute lourde ou d'un acte ou d'une omission commis dans l'intention de provoquer un dommage, de la part d'un Etat demandeur ou des personnes physiques ou morales que ce dernier Etat représente.

2. Aucune exonération, quelle qu'elle soit, n'est admise dans les cas où le dommage résulte d'activités d'un Etat de lancement qui ne sont pas conformes au droit international, y compris, en particulier, à la Charte des Nations Unies et au Traité sur les principes régissant les activités des Etats en matière d'exploration et d'utilisation de l'espace extra-atmosphérique, y compris la Lune et les autres corps célestes.

Article VII.

Les dispositions de la présente Convention ne s'appliquent pas au dommage causé par un objet spatial d'un Etat de lancement :

a) aux ressortissants de cet Etat de lancement;

b) aux ressortissants étrangers pendant qu'ils participent aux opérations de fonctionnement de cet objet spatial à partir du moment de son lancement ou à une phase ultérieure quelconque jusqu'à sa chute, ou pendant qu'ils se trouvent à proximité immédiate d'une zone envisagée comme devant servir au lancement ou à la récupération, à la suite d'une invitation de cet Etat de lancement.

Article VIII.

1. Un Etat qui subit un dommage ou dont des personnes physiques ou morales subissent un dommage peut présenter à un Etat de lancement une demande en réparation pour ledit dommage.

Artikel IV.

1. In geval van schade elders dan op aarde aan een ruimtevoorwerp van een lancerende Staat of aan personen of eigendommen aan boord van een zodanig ruimtevoorwerp toegebracht door een ruimtevoorwerp van een andere lancerende Staat, en in geval van schade hierdoor aan een derde Staat of aan zijn natuurlijke personen of rechtspersonen toegebracht, zijn de eerstgenoemde twee Staten hoofdelijk aansprakelijk jegens de derde Staat binnen de hierna aangegeven grenzen :

a) indien de schade is toegebracht aan de derde Staat op aarde of aan een luchtvaartuig in vlucht, zijn zij absoluut aansprakelijk jegens de derde Staat;

b) indien de schade is toegebracht aan een ruimtevoorwerp van de derde Staat of aan personen of eigendommen aan boord van een zodanig ruimtevoorwerp elders dan op aarde, is hun aansprakelijkheid jegens de derde Staat gebaseerd op de schuld van één van beide Staten of op de schuld van de personen waarvoor ieder van deze Staten aansprakelijk is.

2. In alle gevallen van hoofdelijke aansprakelijkheid als bedoeld in het eerste lid van dit artikel, komt de schadevergoeding ten laste van de beide eerstgenoemde Staten naar de mate waarin zij schuld hadden; indien niet kan worden vastgesteld in welke mate elk van deze Staten schuld had, komt de schadevergoeding voor gelijke delen te hunnen laste. Deze verdeling laat onverlet het recht van de derde Staat om de krachtens dit Verdrag verschuldigde schadevergoeding in haar geheel te vorderen van een of van alle lancerende Staten die hoofdelijk aansprakelijk zijn.

Artikel V.

1. Indien twee of meer Staten gezamenlijk een ruimtevoorwerp lanceren, zijn zij hoofdelijk aansprakelijk voor veroorzaakte schade.

2. Een lancerende Staat die de schadevergoeding heeft betaald, heeft recht van verhaal op de andere deelnemers aan de gezamenlijke lancering.

De deelnemers aan een gezamenlijke lancering kunnen overeenkomsten sluiten betreffende de onderlinge verdeling van de financiële verplichtingen waarvoor zij hoofdelijk aansprakelijk zijn. Zodanige overeenkomsten laten onverlet het recht van een Staat die schade heeft geleden om de krachtens dit Verdrag verschuldigde vergoeding in haar geheel te vorderen van een of van alle lancerende Staten die hoofdelijk aansprakelijk zijn.

3. Een Staat vanaf wiens grondgebied of installaties een ruimtevoorwerp wordt gelanceerd, wordt beschouwd als deelnemer aan een gezamenlijke lancering.

Artikel VI.

1. Onverminderd het bepaalde in het tweede lid van dit artikel, wordt een lancerende Staat ontheven van zijn absolute aansprakelijkheid, indien en voor zover hij aantoonst, dat de schade geheel of gedeeltelijk is veroorzaakt door grove schuld of door een handeling of nalatigheid met het opzet schade te veroorzaken van de zijde van de eisende Staat of van natuurlijke personen of rechtspersonen die hij vertegenwoordigt.

2. Geen enkele ontheffing van de aansprakelijkheid zal worden verleend in gevallen waarin de schade is voortgevloeid uit activiteiten van een lancerende Staat die niet in overeenstemming zijn met het internationale recht, waaronder in het bijzonder het Handvest van de Verenigde Naties en het Verdrag inzake de beginselen waaraan de activiteiten van Staten zijn onderworpen bij het onderzoek en gebruik van de kosmische ruimte, met inbegrip van de naam en andere hemellichamen.

Artikel VII.

De bepalingen van dit Verdrag zijn niet van toepassing op schade door een ruimtevoorwerp van een lancerende Staat toegebracht aan :

a) onderdanen van de lancerende Staat;

b) onderdanen van andere Staten gedurende de tijd dat zij medewerken aan het functioneren van dat ruimtevoorwerp vanaf het tijdstip van zijn lancering of op elk ogenblik daarna tot aan het tijdstip van landing, of gedurende de tijd dat zij zich krachtens een uitnodiging van de lancerende Staat in de onmiddellijke nabijheid bevinden van een zone die voor de lancering of de berging in aanmerking is gekomen.

Artikel VIII.

1. Een Staat die schade lijdt, of wiens natuurlijke personen of rechtspersonen schade lijden, kan bij de lancerende Staat een eis tot schadevergoeding indienen.

2. Si l'Etat dont les personnes physiques ou morales possèdent la nationalité n'a pas présenté de demande en réparation, un autre Etat peut, à raison d'un dommage subi sur son territoire par une personne physique ou morale, présenter une demande à un Etat de lancement.

3. Si ni l'Etat dont les personnes physiques ou morales possèdent la nationalité ni l'Etat sur le territoire duquel le dommage a été subi n'ont présenté de demande en réparation ou notifié leur intention de présenter une demande, un autre Etat peut, à raison du dommage subi par ses résidents permanents, présenter une demande à un Etat de lancement.

Article IX.

La demande en réparation est présentée à l'Etat de lancement par la voie diplomatique. Tout Etat qui n'entretient pas de relations diplomatiques avec cet Etat de lancement peut prier un Etat tiers de présenter sa demande et de représenter de toute autre manière ses intérêts en vertu de la présente Convention auprès de cet Etat de lancement. Il peut également présenter sa demande par l'intermédiaire du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies, à condition que l'Etat demandeur et l'Etat de lancement soient l'un et l'autre Membres de l'Organisation des Nations Unies.

Article X.

1. La demande en réparation peut être présentée à l'Etat de lancement dans le délai d'un an à compter de la date à laquelle s'est produit le dommage ou à compter de l'identification de l'Etat de lancement qui est responsable.

2. Si toutefois un Etat n'a pas connaissance du fait que le dommage s'est produit ou n'a pas pu identifier l'Etat de lancement qui est responsable, sa demande est recevable dans l'année qui suit la date à laquelle il prend connaissance des faits susmentionnés; toutefois, le délai ne saurait en aucun cas dépasser une année à compter de la date à laquelle l'Etat, agissant avec toute diligence, pouvait raisonnablement être censé avoir eu connaissance des faits.

3. Les délais précisés aux paragraphes 1 et 2 du présent article s'appliquent même si l'étendue du dommage n'est pas exactement connue. En pareil cas, toutefois, l'Etat demandeur a le droit de réviser sa demande et de présenter des pièces additionnelles au-delà du délai précisé, jusqu'à l'expiration d'un délai d'un an à compter du moment où l'étendue du dommage est exactement connue.

Article XI.

1. La présentation d'une demande en réparation à l'Etat de lancement en vertu de la présente Convention n'exige pas l'épuisement préalable des recours internes qui seraient ouverts à l'Etat demandeur ou aux personnes physiques ou morales dont il représente les intérêts.

2. Aucune disposition de la présente Convention n'empêche un Etat ou une personne physique ou morale qu'il peut représenter de former une demande auprès des instances juridictionnelles ou auprès des organes administratifs d'un Etat de lancement. Toutefois, un Etat n'a pas le droit de présenter une demande en vertu de la présente Convention à raison d'un dommage pour lequel une demande est déjà introduite auprès des instances juridictionnelles ou auprès des organes administratifs d'un Etat de lancement, ni en application d'un autre accord international par lequel les Etats intéressés seraient liés.

Article XII.

Le montant de la réparation que l'Etat de lancement sera tenu de payer pour le dommage en application de la présente Convention sera déterminé conformément au droit international et aux principes de justice et d'équité, de telle manière que la réparation pour le dommage soit de nature à rétablir la personne, physique ou morale, l'Etat ou l'organisation internationale demandeur dans la situation qui aurait existé si le dommage ne s'était pas produit.

Article XIII.

A moins que l'Etat demandeur et l'Etat qui est tenu de réparer en vertu de la présente Convention ne conviennent d'un autre mode de réparation, le montant de la réparation est payé dans la monnaie de l'Etat demandeur ou, à la demande de celui-ci, dans la monnaie de l'Etat qui est tenu de réparer le dommage.

2. Indien de Staat waarvan de natuurlijke personen of rechtspersonen de nationaliteit bezitten, geen eis tot schadevergoeding heeft ingediend, kan een andere Staat ter zake van op zijn grondgebied door een natuurlijke persoon of rechtspersoon geleden schade bij de lancerende Staat een eis tot schadevergoeding indienen.

3. Indien noch de Staat waarvan de natuurlijke personen of rechtspersonen de nationaliteit bezitten, noch de Staat op wiens grondgebied de schade werd geleden, een eis tot schadevergoeding heeft ingediend of heeft kennis gegeven van zijn voornemen zulks te doen, dan kan een andere Staat ter zake van door zijn ingezetenen geleden schade bij de lancerende Staat een eis tot schadevergoeding indienen.

Artikel IX.

Een eis tot schadevergoeding wordt langs diplomatieke weg bij de lancerende Staat ingediend. Indien een Staat geen diplomatieke betrekkingen onderhoudt met de desbetreffende lancerende Staat, kan hij een andere Staat verzoeken zijn eis tot schadevergoeding bij de lancerende Staat in te dienen en op iedere andere wijze zijn belangen krachtens dit Verdrag te behartigen. De Staat kan ook zijn eis tot schadevergoeding indienen door tussenkomst van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties, mits de eisende Staat en de lancerende Staat beide Lid zijn van de Verenigde Naties.

Artikel X.

1. De eis tot schadevergoeding kan bij de lancerende Staat worden ingediend binnen een termijn van een jaar te rekenen van de datum van het ontstaan van de schade of van de identificatie van de aansprakelijke lancerende Staat.

2. Indien echter een Staat onkundig is gebleven van het ontstaan van de schade of niet in staat is geweest de aansprakelijke lancerende Staat te identificeren, dan is zijn eis tot schadevergoeding ontvankelijk gedurende een jaar na de datum waarop hij heeft kennisgenomen van bedoelde feiten; deze termijn zal echter in geen geval langer zijn dan een jaar te rekenen van de datum waarop de Staat, met bekwaame spoed behandeld, redelijkerwijze met de feiten bekend had kunnen zijn.

3. De in het eerste en tweede lid van dit artikel aangegeven termijnen zijn eveneens van toepassing indien de omvang van de schade niet nauwkeurig bekend is. In dit geval is echter de eisende Staat gerechtigd, na afloop van een zodanige termijn, tot uiterlijk één jaar te rekenen van het tijdstip waarop de volle omvang van de schade bekend is, de vordering te herzien en aanvullende stukken over te leggen.

Artikel XI.

1. Het is voor de indiening bij een lancerende Staat van een eis tot schadevergoeding krachtens dit Verdrag niet vereist dat alle nationale rechtsmiddelen die ter beschikking staan van de eisende Staat of van de natuurlijke personen of rechtspersonen wier belangen hij vertegenwoordigt, reeds zijn uitgeput.

2. Niets in dit Verdrag belet een Staat of natuurlijke personen of rechtspersonen die hij vertegenwoordigt, een eis tot schadevergoeding in te dienen bij de rechterlijke of administratieve instanties van een lancerende Staat. Een Staat is echter niet gerechtigd krachtens dit Verdrag een eis tot schadevergoeding in te dienen ter zake van schade indien reeds een eis is ingediend bij de rechterlijke of administratieve instanties van een lancerende Staat en evenmin indien zulks reeds is geschied krachtens een andere internationale overeenkomst die beide Staten bindt.

Artikel XII.

De schadevergoeding die de lancerende Staat op grond van dit Verdrag dient te betalen, wordt bepaald overeenkomstig het internationale recht en de beginselen van recht en billijkheid, ten einde te voorzien in een zodanig herstel van de schade dat de eisende persoon, hetzij natuurlijke persoon, hetzij rechtspersoon, de eisende Staat of de eisende internationale organisatie wordt hersteld in de situatie die zou hebben bestaan indien de schade zich niet had voorgedaan.

Artikel XIII.

Tenzij de eisende Staat en de Staat die krachtens dit Verdrag schadevergoeding is verschuldigd, overeenstemming bereiken over een andere vorm van schadevergoeding, wordt de schadevergoeding betaald in de munt van de eisende Staat of, indien deze Staat zulks eist, in de munt van de Staat die schadevergoeding is verschuldigd.

Article XIV.

Si, dans un délai d'un an à compter de la date à laquelle l'Etat demandeur a notifié à l'Etat de lancement qu'il a soumis les pièces justificatives de sa demande, une demande en réparation n'est pas réglée par voie de négociations diplomatiques selon l'article IX, les parties intéressées constituent, sur la demande de l'une d'elles, une Commission de règlement des demandes.

Article XV.

1. La Commission de règlement des demandes se compose de trois membres : un membre désigné par l'Etat demandeur, un membre désigné par l'Etat de lancement et le troisième membre, le Président, choisi d'un commun accord par les deux parties. Chaque partie procède à cette désignation dans un délai de deux mois à compter de la demande de constitution de la Commission de règlement des demandes.

2. Si aucun accord n'intervient sur le choix du Président dans un délai de quatre mois à compter de la demande de constitution de la Commission, l'une ou l'autre des parties peut prier le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies de nommer le Président dans un délai supplémentaire de deux mois.

Article XVI.

1. Si l'une des parties ne procède pas, dans le délai prévu, à la désignation qui lui incombe, le Président, sur la demande de l'autre partie, constituera à lui seul la Commission de règlement des demandes.

2. Si, pour une raison quelconque, une vacance survient dans la Commission, il y est pourvu suivant la procédure adoptée pour la désignation initiale.

3. La Commission détermine sa propre procédure.

4. La Commission décide du ou des lieux où elle siège, ainsi que de toutes autres questions administratives.

5. Exception faite des décisions et sentences rendues dans les cas où la Commission n'est composée que d'un seul membre, toutes les décisions et sentences de la Commission sont rendues à la majorité.

Article XVII.

La composition de la Commission de règlement des demandes n'est pas élargie du fait que deux ou plusieurs Etats demandeurs ou que deux ou plusieurs Etats de lancement sont parties à une procédure engagée devant elle. Les Etats demandeurs parties à une telle procédure nomment conjointement un membre de la Commission de la même manière et sous les mêmes conditions que s'il n'y avait qu'un seul Etat demandeur. Si deux ou plusieurs Etats de lancement sont parties à une telle procédure, ils nomment conjointement un membre de la Commission, de la même manière. Si les Etats demandeurs ou les Etats de lancement ne procèdent pas, dans les délais prévus, à la désignation qui leur incombe, le Président constituera à lui seul la Commission.

Article XVIII.

La Commission de règlement des demandes décide du bien-fondé de la demande en réparation et fixe, s'il y a lieu, le montant de la réparation à verser.

Article XIX.

1. La Commission de règlement des demandes agit en conformité des dispositions de l'article XII.

2. La décision de la Commission a un caractère définitif et obligatoire si les parties en sont convenues ainsi; dans le cas contraire, la Commission rend une sentence définitive valant recommandation, que les parties prennent en considération de bonne foi. La Commission motive sa décision ou sa sentence.

3. La Commission rend sa décision ou sa sentence aussi rapidement que possible et au plus tard dans un délai d'un an à compter de la date à laquelle elle a été constituée, à moins que la Commission ne juge nécessaire de proroger ce délai.

4. La Commission rend publique sa décision ou sa sentence. Elle en fait tenir une copie certifiée conforme à chacune des parties et au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

Artikel XIV.

Indien niet binnen een jaar te rekenen van de datum waarop de eisende Staat aan de lancerende Staat heeft medegedeeld de bewijsstukken voor zijn eis tot schadevergoeding te hebben overgelegd, een schikking kan worden bereikt via diplomatieke onderhandelingen als voorzien in artikel IX, stellen de betrokken partijen op verzoek van een harer een Schaderegelingscomité in.

Artikel XV.

1. Het Schaderegelingscomité bestaat uit drie leden : een lid benoemd door de eisende Staat, een lid benoemd door de lancerende Staat en het derde lid, de Voorzitter, te benoemen door beide partijen gezamenlijk. Elke partij doet zijn benoeming binnen twee maanden na het verzoek tot instelling van het Schaderegelingscomité.

2. Indien niet binnen vier maanden na ontvangst van het verzoek tot instelling van het Comité overeenstemming wordt bereikt over de keuze van de Voorzitter, kan elk der partijen de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties verzoeken binnen een volgende termijn van twee maanden de Voorzitter te benoemen.

Artikel XVI.

1. Indien een van de partijen haar benoeming niet binnen de aangegeven termijn doet, zal het Schaderegelingscomité op verzoek van de andere partij alleen uit de Voorzitter bestaan.

2. Een vacature die om welke reden dan ook binnen het Comité is ontstaan, wordt aangevuld volgens dezelfde procedure als is aangenomen voor de oorspronkelijke benoeming.

3. Het Comité stelt zelf haar werkwijze vast.

4. Het Comité bepaalt de plaats of de plaatsen waar zij bijeenkomt en beslist in alle andere administratieve zaken.

5. Behalve in geval van beslissingen en uitspraken door een uit een enkel lid bestaand Comité, dienen alle beslissingen en uitspraken van het Comité te geschieden bij meerderheid van stemmen.

Artikel XVII.

Het aantal leden van het Schaderegelingscomité wordt niet uitgebreid wegens het feit dat twee of meer eisende Staten of lancerende Staten gezamenlijk betrokken zijn bij een voor het Comité aanhangig gemaakte procedure. De eisende Staten die bij de procedure partij zijn benoemen gezamenlijk een lid van het Comité op dezelfde wijze en op dezelfde voorwaarden als in het geval van een enkele eisende Staat. Indien twee of meer lancerende Staten bij de procedure partij zijn, benoemen zij gezamenlijk en op dezelfde wijze een lid van het Comité. Indien de eisende Staten of de lancerende Staten hun benoeming niet doen binnen de aangegeven periode zal het Comité alleen uit de voorzitter bestaan.

Artikel XVIII.

Het Schaderegelingscomité beoordeelt of de eis tot schadevergoeding gegrond is en bepaalt, indien daartoe termen aanwezig zijn, het te betalen bedrag.

Artikel XIX.

1. Het Schaderegelingscomité handelt in overeenstemming met het bepaalde in artikel XII.

2. De beslissing van het Comité is definitief en bindend, indien de partijen zulks zijn overeengekomen; indien zulks niet het geval is, heeft de definitieve uitspraak van het Comité de kracht van een aanbeveling die de partijen te goeder trouw in overweging dienen te nemen. Het Comité motiveert haar beslissing of uitspraak.

3. Het Comité geeft haar beslissing of uitspraak zo snel mogelijk, en wel uiterlijk een jaar na de datum van haar instelling, tenzij het Comité het noodzakelijk acht deze termijn te verlengen.

4. Het Comité maakt haar besluit of uitspraak openbaar. Zij laat een gewaarmerkt afschrift van haar besluit of uitspraak geworden aan elk der partijen en aan de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties.

Article XX.

Les dépenses relatives à la Commission de règlement des demandes sont réparties également entre les parties, à moins que la Commission n'en décide autrement.

Article XXI.

Si le dommage causé par un objet spatial met en danger, à grande échelle, les vies humaines ou compromet sérieusement les conditions de vie de la population ou le fonctionnement des centres vitaux, les Etats parties, et notamment l'Etat de lancement, examineront la possibilité de fournir une assistance appropriée et rapide à l'Etat qui aurait subi le dommage, lorsque ce dernier en formule la demande. Cet article, cependant, est sans préjudice des droits et obligations des Etats parties en vertu de la présente Convention.

Article XXII.

1. Dans la présente Convention, à l'exception des articles XXIV à XXVII, les références aux Etats s'appliquent à toute organisation internationale intergouvernementale qui se livre à des activités spatiales, si cette organisation déclare accepter les droits et les obligations prévus dans la présente Convention et si la majorité des Etats membres de l'organisation sont des Etats parties à la présente Convention et au Traité sur les principes régissant les activités des Etats en matière d'exploration et d'utilisation de l'espace extra-atmosphérique, y compris la Lune et les autres corps célestes.

2. Les Etats membres d'une telle organisation qui sont des Etats parties à la présente Convention prennent toutes les dispositions voulues pour que l'organisation fasse une déclaration en conformité du paragraphe précédent.

3. Si une organisation internationale intergouvernementale est responsable d'un dommage aux termes des dispositions de la présente Convention, cette organisation et ceux de ses membres qui sont des Etats parties à la présente Convention sont solidairement responsables, étant entendu toutefois que :

a) toute demande en réparation pour ce dommage doit être présentée d'abord à l'organisation; et

b) seulement dans le cas où l'organisation n'aurait pas versé dans le délai de six mois la somme convenue ou fixée comme réparation pour le dommage, l'Etat demandeur peut invoquer la responsabilité des membres qui sont des Etats parties à la présente Convention pour le paiement de ladite somme.

4. Toute demande en réparation formulée conformément aux dispositions de la présente Convention pour le dommage causé à une organisation qui a fait une déclaration conformément au paragraphe 1 du présent article doit être présentée par un Etat membre de l'organisation qui est un Etat partie à la présente Convention.

Article XXIII.

1. Les dispositions de la présente Convention ne portent pas atteinte aux autres accords internationaux en vigueur dans les rapports entre les Etats parties à ces accords.

2. Aucune disposition de la présente Convention ne saurait empêcher les Etats de conclure des accords internationaux confirmant, complétant ou développant ses dispositions.

Article XXIV.

1. La présente Convention est ouverte à la signature de tous les Etats. Tout Etat qui n'aura pas signé la présente Convention avant son entrée en vigueur conformément au paragraphe 3 du présent article pourra y adhérer à tout moment.

2. La présente Convention sera soumise à la ratification des Etats signataires. Les instruments de ratification et les instruments d'adhésion seront déposés auprès des Gouvernements du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, des Etats-Unis d'Amérique, et de l'Union des Républiques socialistes soviétiques, qui sont ainsi désignés comme gouvernements dépositaires.

3. La présente Convention entrera en vigueur à la date du dépôt du cinquième instrument de ratification.

Artikel XX.

De uitgaven in verband met het Schaderegelingscomité worden gelijkelijk door de partijen gedragen, tenzij door het Comité anders wordt beslist.

Artikel XXI.

Indien de door een ruimtevoorwerp veroorzaakte schade op grote schaal mensenlevens in gevaar brengt of de levensomstandigheden van de bevolking of het functioneren van vitale centra ernstig in het gevaar brengt, onderzoeken de Staten die partij zijn bij dit Verdrag, en in het bijzonder de lancerende Staat, de mogelijkheid aan de Staat die de schade heeft geleden, op een daartoe strekkend verzoek zijnerzijds, passende en snelle hulp te bieden. Niets in dit artikel doet echter afbreuk aan de rechten of verplichtingen krachtens dit Verdrag van Staten die partij zijn bij dit Verdrag.

Artikel XXII.

1. Alle verwijzingen in dit Verdrag naar Staten, met uitzondering van die welke voorkomen in de artikelen XXIV tot en met XXVII, worden geacht eveneens van toepassing te zijn op elke internationale intergouvernementele organisatie die zich op het gebied van de ruimtevaart beweegt, indien deze organisatie verklaart de rechten en verplichtingen te aanvaarden waarin dit Verdrag voorziet, en indien de meerderheid van de Lid-Staten van de organisatie tevens partij is bij dit Verdrag en bij het Verdrag inzake de beginselen waaraan de activiteiten van de Staten zijn onderworpen bij het onderzoek en gebruik van de kosmische ruimte, met inbegrip van de maan en andere hemellichamen.

2. Lid-Staten van een zodanige organisatie die partij zijn bij dit Verdrag, dienen alle passende maatregelen te nemen ten einde te verzekeren dat de organisatie een verklaring aflegt overeenkomstig het voorgaande lid.

3. Indien een internationale intergouvernementele organisatie krachtens de bepalingen van dit Verdrag aansprakelijk is voor schade, zijn deze organisatie en haar leden die partij zijn bij dit Verdrag hoofdelijk aansprakelijk, echter met dien verstande :

a) dat elke eis tot vergoeding van zodanige schade allereerst bij de organisatie moet worden ingediend; en

b) dat slechts indien de organisatie niet binnen een termijn van zes maanden het bedrag heeft betaald dat is overeengekomen of vastgesteld als schadevergoeding, de eisende Staat voor de betaling van dat bedrag de aansprakelijkheid kan invoeren van de Lid-Staten die partij zijn bij dit Verdrag.

4. Elke eis tot schadevergoeding ingediend volgens de bepalingen van dit Verdrag nopens schade toegebracht aan een organisatie die een verklaring heeft afgelegd overeenkomstig het eerste lid van dit artikel, moet worden ingediend door een Lid-Staat van de organisatie die partij is bij dit Verdrag.

Artikel XXIII.

1. De bepalingen van dit Verdrag laten andere van kracht zijnde internationale overeenkomsten onverlet voor zover deze de betrekkingen betreffen tussen de Staten die partij zijn bij zodanige overeenkomsten.

2. Geen bepaling in dit Verdrag weerhoudt de Staten van het sluiten van internationale overeenkomsten waarin de bepalingen van dit Verdrag worden bevestigd, aangevuld of uitgebreid.

Artikel XXIV.

1. Dit Verdrag staat open voor ondertekening door alle Staten. Iedere Staat die dit Verdrag niet ondertekent voor zijn inwerkingtreding overeenkomstig het bepaalde in het derde lid van dit artikel, kan te allen tijde tot dit Verdrag toetreden.

2. Dit Verdrag dient door de ondertekenende Staten te worden bekrachtigd. De akten van bekrachtiging en de akten van toetreding worden nedergelegd bij de Regering van de Unie van Socialistische Sowjetrepublieken, de Regering van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland en de Regering van de Verenigde Staten van Amerika, die hierbij worden aangewezen als depot-regeringen.

3. Dit Verdrag treedt in werking na de nederlegging van de vijfde akte van bekrachtiging.

4. Pour les Etats dont les instruments de ratification ou d'adhésion seront déposés après l'entrée en vigueur de la présente Convention, celle-ci entrera en vigueur à la date du dépôt de leurs instruments de ratification ou d'adhésion.

5. Les gouvernements dépositaires informeront sans délai tous les Etats qui auront signé la présente Convention ou y auront adhéré de la date de chaque signature, de la date du dépôt de chaque instrument de ratification de la présente Convention ou d'adhésion à la présente Convention, de la date d'entrée en vigueur de la Convention, ainsi que de toute autre communication.

6. La présente Convention sera enregistrée par les gouvernements dépositaires conformément à l'Article 102 de la Charte des Nations Unies.

Article XXV.

Tout Etat partie à la présente Convention peut proposer des amendements à la Convention. Les amendements prendront effet à l'égard de chaque Etat partie à la Convention acceptant les amendements dès qu'ils auront été acceptés par la majorité des Etats parties à la Convention et, par la suite, pour chacun des autres Etats parties à la Convention, à la date de son acceptation desdits amendements.

Article XXVI.

Dix ans après l'entrée en vigueur de la présente Convention, la question de l'examen de la Convention sera inscrite à l'ordre du jour provisoire de l'Assemblée générale de l'Organisation des Nations Unies, à l'effet d'examiner, à la lumière de l'application de la Convention pendant la période écoulée, si elle appelle une révision. Toutefois, cinq ans après la date d'entrée en vigueur de la Convention, une conférence des Etats parties à la Convention sera convoquée, à la demande d'un tiers des Etats parties à la Convention, et avec l'assentiment de la majorité d'entre eux, afin de réexaminer la présente Convention.

Article XXVII.

Tout Etat partie à la présente Convention peut, un an après l'entrée en vigueur de la Convention, communiquer son intention de cesser d'y être partie par voie de notification écrite adressée aux gouvernements dépositaires. Cette notification prendra effet un an après la date à laquelle elle aura été reçue.

Article XXVIII.

La présente Convention, dont les textes anglais, russe, espagnol, français et chinois font également foi, sera déposée dans les archives des gouvernements dépositaires. Des copies dûment certifiées de la présente Convention seront adressées par les gouvernements dépositaires aux gouvernements des Etats qui auront signé la Convention ou qui y auront adhéré.

En foi de quoi les soussignés, dûment habilités à cet effet, ont signé la présente Convention.

Fait en trois exemplaires, à Londres, Moscou et Washington, le vingt-neuf mars mil neuf cent soixante-douze.

Ont signé à Londres, les Etats suivants :

Le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, l'Union des Républiques socialistes soviétiques, les Etats-Unis d'Amérique, l'Algérie, l'Argentine, l'Autriche, la Belgique (1), le Brésil, la Bulgarie, Chypre, la Tchécoslovaquie, le Danemark, l'Egypte, la Finlande, la Gambie, la Hongrie, l'Islande, l'Iran, l'Irlande, l'Italie, la Corée, le Koweït, le Laos, le Liban, le Luxembourg, le Mexique, la Mongolie, le Maroc, le Népal, la Nouvelle-Zélande, le Nicaragua, la Norvège, l'Oman, le Pakistan, le Panama, la Pologne, la Roumanie, Singapour, la Suisse et la Tunisie.

Ont signé à Moscou, les Etats suivants :

L'Union des Républiques socialistes soviétiques, le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, les Etats-Unis d'Amérique, la Bulgarie, la Pologne, le Mexique, la Finlande, la Tchécoslovaquie, la République démocratique allemande, la Roumanie, l'Italie, la Hongrie, la Mongolie, le Népal, la Norvège, l'Argentine, le Rwanda, la Suisse, l'Islande, l'Ukraine, la Biélorussie, le Ghana, la Belgique (2), le Laos, la Tunisie, le Zaïre, le Mali, le Maroc, le Danemark, le Liban, Chypre, l'Egypte, l'Autriche, la Gambie, la Jordanie, le Koweït, la Nouvelle-Zélande, le Pakistan, le Brésil, la Sierra Leone, Singapour.

(1) Monsieur S. Frey, Ministre-Conseiller.
(2) Monsieur J. Deschamps, Ambassadeur.

4. Voor Staten wier akte van bekrachtiging of toetreding wordt nedergelegd na de inwerkingtreding van dit Verdrag, treedt het in werking op de datum van nederlegging van hun akte van bekrachtiging of toetreding.

5. De depotregeringen doen terstond alle ondertekenende en toetredende Staten mededeling van de datum van iedere ondertekening, de datum van nederlegging van iedere akte van bekrachtiging van of toetreding tot dit Verdrag, de datum van de inwerkingtreding ervan, alsmede van iedere andere kennisgeving.

5. Dit Verdrag wordt door de depotregeringen geregistreerd in overeenstemming met artikel 102 van het Handvest van de Verenigde Naties.

Artikel XXV.

Iedere Staat die partij is bij dit Verdrag kan voorstellen doen tot wijziging van het Verdrag. Wijzigingen treden voor iedere Staat die partij is bij dit Verdrag en die deze aanvaardt, in werking na hun aanvaarding door de meerderheid van de Staten die partij zijn bij dit Verdrag, en vervolgens voor iedere overige Staat die partij is bij dit Verdrag, op de datum waarop hij deze aanvaardt.

Artikel XXVI.

Tien jaar na de inwerkingtreding van dit Verdrag, wordt het vraagstuk van de herziening van dit Verdrag opgenomen op de voorlopige agenda van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties ten einde, in het licht van de toepassing van dit Verdrag in het verleden, na te gaan of het herziening vereist. Op elk tijdstip echter nadat dit Verdrag vijf jaar van kracht is geweest, wordt op verzoek van een derde van de Staten die partij zijn bij dit Verdrag en met instemming van de meerderheid der verdragsluitende landen, een conferentie van de Staten die partij zijn van dit Verdrag bijeengeroepen met het oog op de herziening van dit Verdrag.

Artikel XXVII.

Iedere Staat die partij is bij dit Verdrag kan een jaar na de inwerkingtreding ervan door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de depotregeringen mededeling doen van zijn opzegging van dit Verdrag. Een zodanige opzegging wordt van kracht een jaar na de datum van ontvangst van deze kennisgeving.

Artikel XXVIII.

Dit Verdrag waarvan de Chinese, de Engelse, de Franse, de Russische en de Spaanse tekst gelijkelijk authentiek zijn, wordt in het archief van elk der depotregeringen nedergelegd. Behoorlijk gemaakte afschriften van dit Verdrag worden door de depotregeringen aan de ondertekenende en toetredende Staten toegezonden.

Ten blijke waarvan de ondergetekenden daartoe behoorlijk gemachtigd dit Verdrag hebben ondertekend.

Opgemaakt in drie exemplaren, te Londen, Moskou en Washington, de negenentwintigste maart negentienhonderd tweënzeventig.

Volgende Staten hebben te Londen ondertekend :

Het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, de Unie der Socialistische Sovjetrepublieken, de Verenigde Staten van Amerika, Algerije, Argentinië, Oostenrijk, België (1), Brazilië, Bulgarije, Cyprus, Tsjechoslowakije, Denemarken, Egypte, Finland, Gambia, Hongarije, IJsland, Iran, Ierland, Italië, Korea, Koeweit, Laos, Libanon, Luxemburg, Mexico, Mongolië, Marokko, Nepal, Nieuw-Zeeland, Nicaragua, Noorwegen, Oman, Pakistan, Panama, Polen, Roemenië, Singapore, Zwitserland en Tunesië.

Volgende Staten hebben te Moskou ondertekend :

De Unie der Socialistische Sovjetrepublieken, het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, de Verenigde Staten van Amerika, Bulgarije, Polen, Mexico, Finland, Tsjechoslowakije, de Democratische Republiek Duitsland, Roemenië, Italië, Hongarije, Mongolië, Nepal, Noorwegen, Argentinië, Rwanda, Zwitserland, IJsland, Oekraïne, Witrusland, Ghana, België (2), Laos, Tunesië, Zaïre, Mali, Marokko, Denemarken, Libanon, Cyprus, Egypte, Oostenrijk, Gambia, Jordanië, Koeweit, Nieuw-Zeeland, Pakistan, Brazilië, Sierra Leone, Singapore.

(1) De heer S. Frey, Minister-Raad.
(2) De heer J. Deschamps, Ambassadeur.

Ont signé à Washington, les Etats suivants :

Les Etats-Unis d'Amérique, le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, l'Union des Républiques socialistes soviétiques, le Laos, l'Islande, le Mexique, la Finlande, le Zaïre, la Norvège, la Hongrie, l'Argentine, la Bulgarie, le Costa-Rica, le Dahomey, la Suisse, la Colombie, la Chine, le Honduras, la Belgique (1), le Burundi, la Pologne, l'Irlande, la Mongolie, la Tchécoslovaquie, le Nicaragua, le Botswana, l'Italie, le Haïti, le Salvador, l'Iran, la Roumanie, le Venezuela, la République Khmère, la République Sud-Africaine, le Liban, le Rwanda, le Guatemala, la Tunisie, le Maroc, la Corée, l'Espagne, le Ghana, le Mali, le Togo, le Pérou, la Grèce, le Sénégal, le Danemark, l'Equateur, le Luxembourg, la République dominicaine, la République Centrafricaine, Chypre, la Jordanie, le Niger, l'Autriche, la Tanzanie, la Gambie, le Koweït, la Nouvelle-Zélande, le Népal, le Brésil, la Sierra Leone, Singapour, le Pakistan et les Philippines.

Volgende Staten hebben te Washington ondertekend :

De Verenigde Staten van Amerika, het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, de Unie der Socialistische Sovjet-republieken, Laos, IJsland, Mexico, Finland, Zaïre, Noorwegen, Hongarije, Argentinië, Bulgarije, Costa Rica, Dahomey, Zwitserland, Colombia, China, Honduras, België (1), Burundi, Polen, Ierland, Mongolië, Tsjechoslowakije, Nicaragua, Botswana, Italië, Haïti, El Salvador, Iran, Roemenië, Venezuela, de Republiek Khmer, de Zuid-Afrikaanse Republiek, Libanon, Rwanda, Guatemala, Tunesië, Marokko, Korea, Spanje, Ghana, Mali, Togo, Peru, Griekenland, Senegal, Denemarken, Ecuador, Luxemburg, de Dominicaanse Republiek, Centraalafrikaanse Republiek, Cyprus, Jordanië, Niger, Oostenrijk, Tanzania, Gambia, Koeït, Nieuw-Zeeland, Nepal, Brazilië, Sierra Leone, Singapore, Pakistan en de Filippijnen.

(1) Monsieur W. Loridan, Ambassadeur.

(1) De heer W. Loridan, Ambassadeur.